

פרס מוזיאון ישראל לאיור ספרי ילדים על-שם בן-יצחק לשנת תש"ף

פרס מוזיאון ישראל לאיור

על הפרס

איורים הם יצירות האמנות הראשונות שאנו פוגשים בילדותנו. במפגש עם איור משובח מתקיימים כל המאפיינים של התבוננות ביצירת אמנות מעולה: העונג, הריגוש, פענוח המסר וזיהוי התקופה והמקום. ואולם האיור, שהוא מטבעו אינטימי וקטן-ממדים, לא קיבל את המקום הראוי לו בקרב האמנויות. מוזיאון ישראל מייחס חשיבות לעידוד מאיירים של ספרי ילדים, ולמטרה זו הוקמה קרן בן-יצחק. הקרן עושה גם להעשרת אוסף ספרי הילדים המאוירים מכל העולם שבספריית האיור אשר באגף הנוער והחינוך לאמנות שבמוזיאון ישראל. הפרס מוענק לזכר רבקה (סופר) ומיכאל בן-יצחק, שנהרגו בפיגוע בכיכר ציון ב-4 ביולי 1975.

האוצרת: אורנה גרנות
עריכת לשון: תמי מיכאלי
עיצוב התבנית הגרפית: זיווית נבו-ניסלביץ'
עיצוב והפקה: הילה צידון-אברהמי
צילום המאיירים: צור קוצר
נדפס בדפוס פרינטיב, ירושלים

קטלוג מס' 704

מסת"ב 0 522 278 965 798

© מוזיאון ישראל, ירושלים, 2021
כל הזכויות שמורות

ספר ילדים על-שם בן-יצחק לשנת תש"ף

כללי השיפוט לבחירת הספר הזוכה

מוזיאון ישראל ממנה ארבעה שופטים מומחים והם מעניקים את הפרס למי שאיוריו הם המעולים ביותר. חבר השופטים זכאי להעניק גם ציונים-לשבח לחמישה מאיירים. אם לא נמצאו הספרים הראויים, רשאים השופטים להחליט שלא להעניק את הפרס. הפרס מוענק בראש ובראשונה על איכותה האמנותית של יצירת המאייר, וכן על רכיבי הספר האחרים: איכות הטקסט, העימוד, העיצוב וההתאמה לגיל הקורא. מועמדים לפרס הם ספרים שראו אור בראשונה מ-1 בינואר 2018 ועד 31 בדצמבר 2019 ושנדפסו בישראל.

חבר השופטים

אורנה גרנות (יו"ר), אוצרת-משנה לאיור ספרי ילדים, מוזיאון ישראל
עידו ברונר, מנכ"ל מוזיאון ישראל
מיכל בוננר, מאירת ומרצה לאיור במחלקה לתקשורת חזותית, בצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב
ד"ר רננה גרין-שוקרון, מרצה ומנהלת המרכז לספרות ילדים, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין
אלדד שאלתיאל, אוצר בכיר וממלא-מקום האוצר הראשי שלאגף הנוער והחינוך לאמנות, מוזיאון ישראל
ב-18 באוקטובר 2020 התכנס חבר השופטים והחליט להעניק את פרס מוזיאון ישראל לאיור ספר ילדים על-שם בן-יצחק למאירת **ענת ורשבסקי** על ספרה "זרבבל וזלפה". עוד החליטו השופטים להעניק ציון-לשבח למאיירים: **נעמה בניזמן** על איוריה לספר "נוני ונוני-יותר", **איתי בקין** על איוריו לספר "ספר השתיקות (הממש חשובות!)", **עמר הופמן** על איוריו לספר "הסיפור על יואב ששלח את המשפחה שלו בדואר" ו**ענינת צרפתי** על איוריה לספר "ארמון בחול".

איתי בקין

נעמה בנזימן

ענת ורשבסקי

עינת צרפתי

עמר הופמן

ענת ורשבסקי
זרבבל זלפה

נעמה בנזימן
נוני ונוני יותר

איתי בקין
ספר השתיקות
(הממש חשובות!)

עמר הופמן
הסיפור על יואב ששלח
את המשפחה שלו בדואר

עינת צרפתי
ארמון בחול

ענת ורשבסקי זרובבל וזלפה

מאת: רונית חכם
אגם ילדות, 2019

“בשכונה אחת ברחוב אחד באותו בניין דלת מול דלת חיו שני שכנים – זרובבל וזלפה. השניים לא הפסיקו לריב על שטויות, על כל עניין הכי קטן: למה קנית עציץ? למה שתית מיץ? למה יש לך משקפיים? למה נעלת מגפיים?”

מריבות וסכסוכים מתוארים בספר הזה בפרספקטיבה חדשה, אמיצה ומרהיבה. צמד השכנים זרובבל וזלפה מתקוטטים ומתנצחים בכל זוג עמודים, בכל דרך וצורה. בתוך כך הם גדלים ומתקטנים, מתרחבים ומתמתחים, ויחד איתם גדל וקטן גם הטקסט, מתעגל ומשתולל. אותיותיו מחברות אותו לציורים, מהדהדות את ויכוחיהם הקולניים של זרובבל וזלפה והופכות אותם להתגוששות מופרעת ובלתי פוסקת של צבע וצורה.

מדף לדף גובר קצב האירועים, והאיור הנועז המשמש גם בתפקיד אורייני מקבל איכויות מופשטות. הפתרון שמוצאים השניים אשר “עוצרים וקוראים: אחת, שתיים שלוש... מפ-סי-קים!” מצליח לעצור את מריבותיהם רק כדי לתחזק את מציאות הסכסוך שמתחיל כבר בדף הבטנה הקדמי ועתיד להמשיך גם אחרי דף הבטנה האחורי. האיור הפרוע והמנוער לכאורה יחד עם הטקסט הפוליטי-האוניורסלי עושים את הספר ליצירת אמנות מורכבת, אשר מציעה אולי לילדי המחר אופציה לאקטיוויזם פרגמטי שיש בו גם יופי.

ציון לשבח

נעמה בניזמן נוני ונוני יותר

מאת: נעמה בניזמן
עם עובד, 2019

הכחול והאדום שנבחרו לשמש בו הופכים לגיבורים בפני עצמם, ומעבר לביטוי המריבה בין החברים, יש בהם משום הד לאיוריה של תמרה ריקמן לספר "מיץ פטל". הטיפוגרפיה הידנית, שהיא ציור בפני עצמו, לא רק מבטאת את רגשות הגיבורים אלא מהווה בעצמה מחווה לאותו ספר שחיברה חיה שנהב. כך, ברמיזותיה ל"מיץ פטל" האייקוני, מעניקה בניזמן רובד נוסף לסיפורה שלה, מתחברת לעברם הספרותי של הילדים, מעניקה פרשנות חדשה לחיפוש הזהות ויוצרת תמהיל אמנותי מורכב בין תמונה לטקסט שרק מאייר יכול לברוא.

נוני חי בביתו הקטן בקצה היער. הוא מתאמן בקפיצות ואף הופך לאלוף היער עד שיום אחד מופיע מן הקצה השני של היער נוני יותר, והחברות המשמחת בין השניים הופכת לתחרות איומה. הסיפור שכתבה וציירה נעמה בניזמן משקף ראייה מעמיקה ומורכבת של עולמם הרגשי של ילדים. תבנית הספר הקטנה יחסית הולמת את הידיים הקטנות שיאחזו בו, אך הנושאים שמתוארים בו אינם קטנים כלל. הטקסט המאופק מיטיב לתאר, ולא באופן דידקטי, תחושות של קנאה ויוקדת וזעם, ויותר מכך – נותן מקום גם לקושי לסלוח ולהתפייס.

כל הרגשות העזים האלה עוברים בידיה של נעמה בניזמן מטמורפוזה אמנותית המתבטאת בכל פרט בספר ובעיצובו.

ציון לשבח

איתי בקין

ספר השתיקות (הממש חשובות!)

מאת: אורן לביא

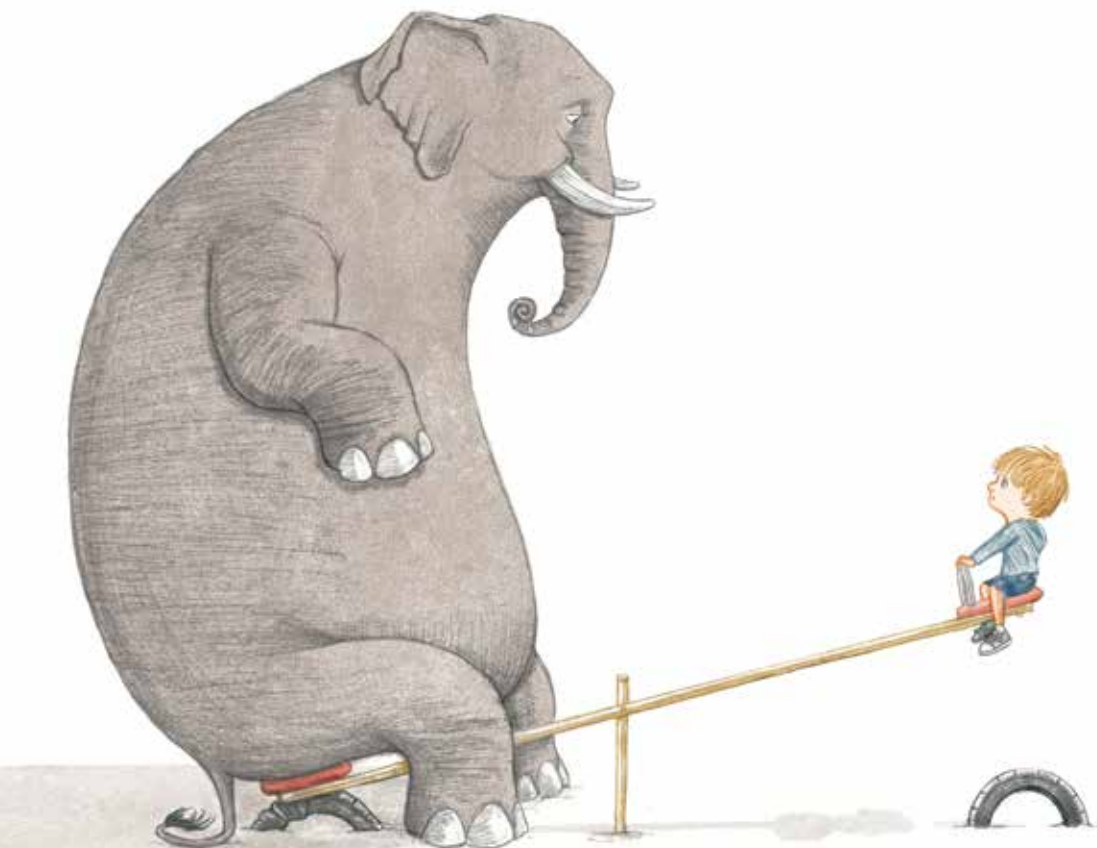
כתה, 2018

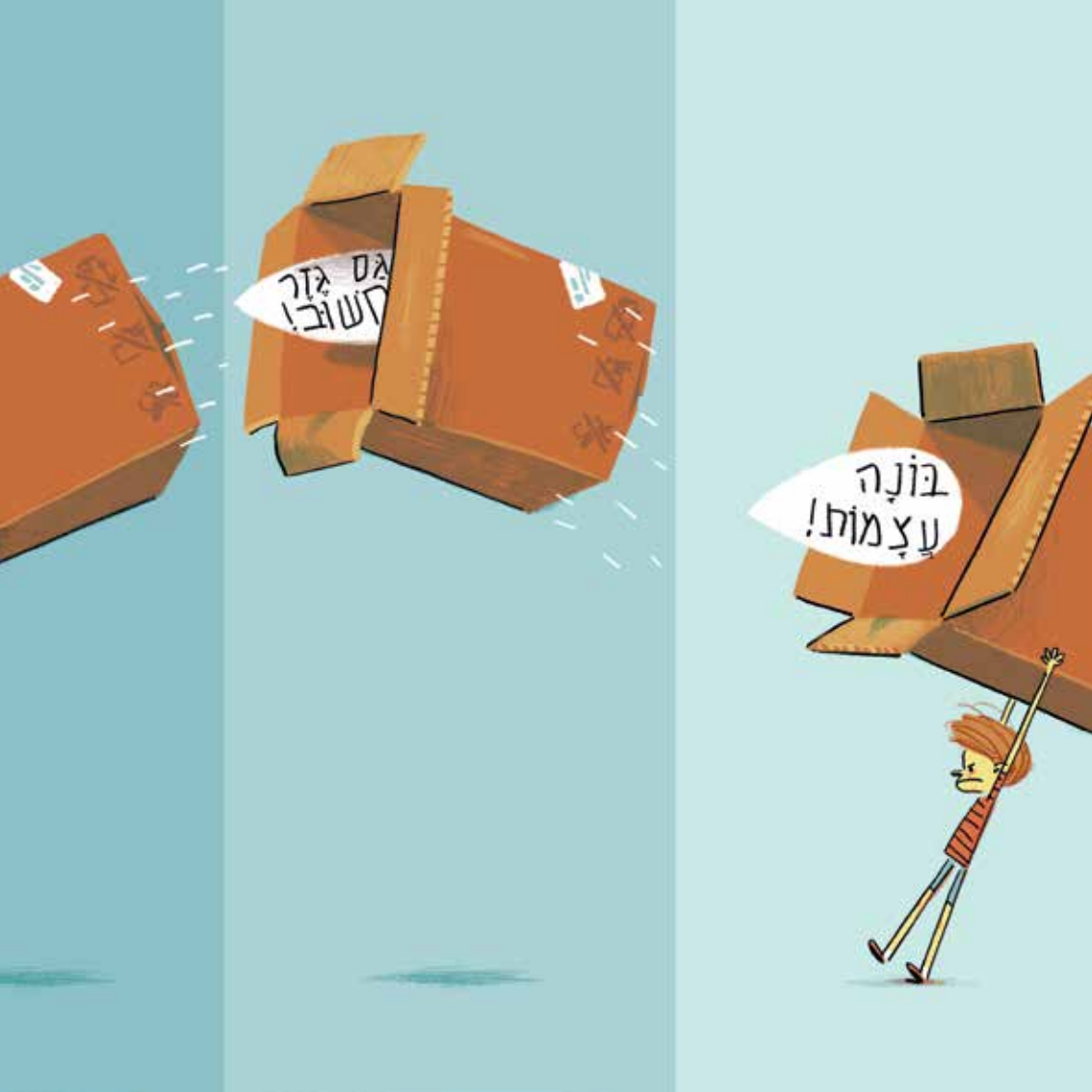

איוריו מסייעים לכל ילד שותק לספר את הסיפור שלו. רק בתמונה האחרונה מתקבצות כל השתיקות יחד לגן משחקים אחד. זהו צמד העמודים היחיד בספר שאין בו מילים, והוא גורם לקורא להתבונן באופן חדש בשתיקה. אם בתחילת הספר היא נראתה חריגה או מופנמת, הרי שבסופו היא נוכחת כבחירה רוחנית שאפשרית לא רק לבד אלא גם ביחד.

"ילד אחד שותק כי הוא נותן למחשבות שלו לגדול / ילד אחר שותק כי הוא מפחד לשאול / ילד עם סוד גדול / שותק אותו עמוק כדי שלא ינזול". ב"ספר השתיקות (הממש חשובות!)" אין עלילה ואין דיאלוגים אלא אוצר בלום של סיבות שמניחות לשותקים ומצדיקות את שתיקותיהם. איורו בידי איתי בקין מעניק לטקסט הפיוטי מאת אורן לביא פרשנות מרחיבה שממריאה אל מחוזות הדמיון וצוללת למעמקיו.

בקין הופך את כל סוגי השתיקה למרחב שמשלב מצבים ממשיים מן המציאות החיצונית עם מנעד רחב של רגשות ומחשבות מן העולם הפנימי. הוא לוקח את הקורא למסע שתחילתו בשפה הקסומה ובתבוננות הרכות של לביא וסופו בתמונות מרהיבות שגיבוריהן הם הילדים השותקים.

ציון לשבח

עמר הופמן

הסיפור על יואב ששלח את המשפחה שלו בדואר

מאת: עמר הופמן

טל מאי, ידיעות אחרונות, 2019

ליד האיורים אלא גם כבועות קומיקס המקדמות את העלילה, וכאשר הוא מעצב אותן בטיפוגרפיה ידנית, מוגדלת ואקספרסיווית המשתלטת על זוגות עמודים, הוא מעניק להן את התפקיד הראשי. בכפולות אלה, הצועקות בקולי קולות את הצעקות הביתיות, מתבסס הטון החצוף והאבסורדי של הספר. הדרמה המשפחתית מתוארת בסגנון קריקטורי מושחז, והסגנון החופשי הפרוע והחתרני מצליח לחקות ציורי ילדים וגם להעביר את משאלת הלב הכמוסה באופן מורכב אך נגיש לילדים.

שמו הארוך של הספר מגלה את הסוף כבר מן ההתחלה, וכך מנכיח את הטון האבסורדי המלווה אותו. מחברו והמאייר שלו, עמר הופמן, מבטא בו את ההומור הפרוע של הפנטזיה הילדית, להעלים את בני המשפחה (ואפילו את הכלב) במגוון דרכים. משאלה כמוסה של קטנים (וגדולים) הופכת קונפליקט אישי או משפחתי לסיפור הומוריסטי פורץ גבולות ושובר מסגרות.

הופמן מייצר בו שפה משולבת שמגמישה את המעבר בין המילולי לחזותי, הופכת מילים לדימויים ומעצימה את הדרמה. מבלי לכתוב מילה אחת מיותרת, ציוריו מגלים לקורא את יואב שנוקט בכל פעם תחבולה משעשעת אחרת כדי להעלים בזה אחר זה את בני משפחתו. כמאייר הופמן מאפשר למילים להופיע לא רק

ציון לשבח

עינת צרפתי ארמון בחול

מאת: עינת צרפתי
כתה, 2019

חגיגה, ולבסוף בשיאה של ההילולה -
כחומר טבעי, מגרד וחודרני, שמשמש
נשק למשחקי/מלחמות חול בעזרת
"קבובות", ועד בואו של הגל הגדול שמוחק
את הארמון ומעלים את יושביו, מסיים
את הסיפור ומכין את הקרקע להתחלתו
מחדש.

אין-ספור פרטים, עלילות מקבילות
ומשחקי התבוננות מרתקים ומצחיקים
מצדיקים את תבניתו הנדיבה של הספר,
המצטיין במעברים חדים אך אמינים בין
מלל רזה לתמונות עשירות ותיאטרליות.
הספר הסוחר תרתי משמע משייט
בחופשיות ממצייאות לדמיון, מפליג עם
קוראיו למחוזות פרועים ואז משיב אותם
לקרקע המציאות.

עינת צרפתי בראה עולם שלם ועשיר
שכולו חול... גיבורת העולם הזה היא ילדה
שמכריזה ועושה: "אני אוהבת לבנות
ארמונות. אז בניתי ארמון בחול". כך נבנה
הארמון לנגד עיני הקוראים, ובעזרת מעט
מילים נדמה שצרפתי מצליחה לגרום להם
להאמין לקסם שמתהווה לנגד עיניהם
("ארמון אמיתי, עם גגות וצריחים וחפיר
לתנינים"). בתוך הארמון העצום והמופלא
טווה הגיבורה עלילה שלמה של נסיכות
ואברים בערבוביה, המשלבת בתוכה
מחוות לאגדות קלסיות וציטוטים מספרים
עכשוויים.

צרפתי הסופרת והמאיירת מצליחה
להפוך את החול לחומר שממנו מורכבת
היצירה: תחילה כרקע ומצע, אחר כך
כחומר פלאי של ארמון שבתוכו מתרחשת